

Innst. 314 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 97 L (2009–2010)

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i straffeloven 1902 mv. (skjerpning av straffen for drap, annen grov vold og seksuallovbrudd)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Departementet foreslår endringer i utvalgte strafferammer og minstestrafte i straffeloven 1902 for derved å få høyere normalstraffnivåer for drap, annen grov vold og seksuallovbrudd. I siste delproposisjon til straffeloven 2005 (Ot.prp. nr. 22 (2008–2009)) ble det for disse lovbruddene tydelig angitt høyere normalstraffnivåer. Disse konkretiserte og begrunnede retningslinjene knyttet seg til straffeloven 2005, men både regjeringen og Stortinget ga uttrykk for at normalstraffnivåene også burde gis anvendelse ved straffastsettelse etter straffeloven 1902. Fra Stortinget ble det gjort klart at de angitte normalstraffnivåene skulle ta til å gjelde straks.

I to storkammeravgjørelser fra Høyesterett i 2009 kom flertallet til at de angitte normalstraffnivåene i motivene til straffeloven 2005 ikke kan gis full anvendelse ved straffastsettelse etter straffeloven 1902. Det er først etter ikraftsetting av straffeloven 2005 motivuttalelsene skal gis full effekt.

Straffeloven 2005 vil ikke kunne settes i kraft før det er foretatt vesentlige oppgraderinger av politiets datasystemer. Arbeidet er omfattende og vil ta tid. Dette er bakgrunnen for at ikraftsettingen vil bli fastsatt i et eget lovvedtak.

Storkammeravgjørelsene bidrar til å realisere målsettingen om strengere straff for vold- og seksuallovbrudd. Etter storkammeravgjørelsene ligger det

an til en gradvis heving av normalstraffnivåene frem mot ikraftsetting av straffeloven 2005. Regjeringen mener imidlertid at det ved denne tilnærmingen vil ta for lang tid å få straffene for drap, mishandling i nære relasjoner, annen grov vold og seksuallovbrudd opp på ønsket nivå. For å bringe straffnivåene for de aktuelle lovbruddene opp på ønskede nivåer så raskt som mulig, foreslår departementet at straffeloven 1902 endres og at endringene trer i kraft straks, slik at høyere normalstraffnivåer kan etableres nå. Forslagene knytter seg dels til høyere maksimumsstraffer, og dels til høyere minstestrafte. Anvisningene på nye normalstraffnivåer som Stortinget har sluttet seg til under behandlingen av Ot.prp. nr. 22 (2008–2009), gjentas i proposisjonen og suppleres med nyere avgjørelser som har falt etter at den forrige proposisjonen ble fremmet. På samme måte som i siste delproposisjon til straffeloven 2005, har departementet valgt å angi hvor mye straffen skal skjerpes fra dagens alminnelige straffnivåer, slik dette følger av Høyesteretts praksis og uttalelser. Departementet går også gjennom enkeltsaker for å illustrere typetilfeller av lovbrudd straffen skal skjerpes for.

Forslagene i proposisjonen er på ingen måte ment å rokke ved domstolenes frihet til å fastsette den straff i den enkelte sak som de til enhver tid finner riktig ut fra tilgjengelige og relevante straffutmålingsmomenter, men et tungveiende slikt moment vil nettopp være lovgivers klart uttrykte og begrunnede uttalelser om hvor normalstraffnivåene bør ligge.

Proposisjonen inneholder også et par endringer i straffeloven 2005 §§ 156, 272 og 282.

1.1.1 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppebøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve,

fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til at regjeringen i denne proposisjonen har lagt frem forslag til nye strafferammer for en rekke svært alvorlige lovovertridelser, noe som er oppfølging av vedtak som ble gjort i behandlingen av straffeloven 2005. I behandlingen av straffeloven 2005 ble det for de gjeldende straffebud fastsatt et høyere normalstraffenivå enn hva som fulgte av straffeloven 1902 og den rettspraksis som fulgte av denne. Komiteen viser til regjeringens begrunnelse for at endringen først må foretas i straffeloven 1902 fordi tekniske utfordringer gjør at straffeloven 2005 ennå ikke kan tre i kraft. Komiteen har merket seg den offentlige debatt som har kommet etter de to storkammeravgjørelsene i Høyesterett den 13. november 2009, hvor flertallet i Høyesterett kom frem til at de angitte normalstraffenivåene i motivene til straffeloven av 2005 ikke kunne gis full anvendelse ved straffefastsettelse etter straffeloven av 1902, men at det først er etter ikraftsetting av straffeloven 2005 motivuttalelsene skal gis full effekt. Høyesterett uttalte at straffenivået skulle heves gradvis frem til endelig vedtakelse av dette. Komiteen viser til at Stortinget og Høyesterett etter grunnloven har forskjellige oppgaver som statsmakter og må derfor ta til etterretning de avgjørelser som Høyesterett har kommet med. Komiteen vil imidlertid presisere at det ikke kan herske noen tvil om at Stortinget som lovgiver har forutsatt at straffenivået skulle økes raskt. Det har vært nødvendig for å få et straffenivå for disse overtredselsene som er mer i samsvar med den allmenne rettsfølelse enn hva som har vært tilfellet etter gjeldende rettspraksis. Komiteen slutter seg til de vurderinger regjeringen gjør av disse spørsmålene i lovfremlegget.

Komiteen viser til at seksualovergrep mot barn, voldtekt, vold i nære relasjoner og annen grov vold alle er svært alvorlige overtridelser og et stort samfunnsproblem som ikke er akseptabelt. Samfunnet må slå sterkt ned på slike overtridelser, og det er komiteens oppfatning at normalstraffenivået og straffenivået for de mest alvorlige overtredselsene må heves til et betydelig høyere nivå enn hva som følger av dagens rettspraksis. Komiteen mener at proposisjonen ved eksempler fra rettspraksis godt viser hvor et høyere straffenivå bør ligge for en rekke overtridelser etter vedtakelsen av de nye strafferammene. Komiteen mener at de nye strafferammene må tas i bruk umiddelbart etter ikrafttreddelsen og at Høyesterett straks må bidra til en betydelig heving av straf-

fenivået på de handlinger som er omfattet av straffebudene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil peke på den tunge og brede innsatsen som regjeringen nedlegger for å bekjempe mishandling i nære relasjoner og overgrep mot barn. Dette gjelder særlig i form av endringer i straffeprosessloven hvor fornærmede og etterlatte fra 2008 har fått utvidet sine rettigheter betydelig og fått en tydeligere status i straffeprosessen. Langt flere fornærmede enn tidligere har fått rett til bistandsadvokat, og retten til informasjon om politiets etterforskning og om hva som skjer i saken, har blitt utvidet. Flertallet viser til at for fornærmede ble retten til bistandsadvokat utvidet til å gjelde seksuell handling med barn under 16 år, jf. straffeloven § 200 annet ledd (uavhengig av om handlingen er begått under særdeles skjerpene omstendigheter), vold i nære relasjoner, jf. straffeloven § 219, saker om besøksforbud på grunnlag av mulig overtrudelse av § 219, menneskehandel, jf. straffeloven § 224, kjønnslemlestelse, jf. lov 15. desember 1995 nr. 74 og alle saker der det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på legeme eller helbred. Etterlatte fikk rett til bistandsadvokat der noen er død som følge av en straffbar handling hvis særlige forhold tilsier at det er behov for advokat. I tillegg ble det innført en skjønnsmessig adgang til å oppnevne bistandsadvokat når sakens art og alvor eller hensynet til de involverte eller andre særlige forhold tilsier at det er behov for det. Samtidig ble bistandsadvokatens oppgaver og rettigheter tydeliggjort og styrket.

Flertallet viser også til at regjeringen har fremmet forslag om skjerpning og utvidelse av den såkalte avvergingsplikten etter straffeloven 1902 § 139, jf. Prop. 116 L (2009–2010). Avvergingsplikten er blant annet foreslått å omfatte mishandling i nære relasjoner og flere typer seksuallovbrudd mot barn.

Flertallet er også kjent med at Justisdepartementet er i ferd med å utarbeide et høringsnotat med forslag om at plutselige og uventede dødsfall hos barn alltid skal etterforskes, uavhengig av om det foreligger mistanke om straffbare forhold, og at departementet i den forbindelse undersøker hvilke ordninger for dødsstedsundersøkelser man har i de nordiske land, England, Tyskland, Frankrike og Nederland.

Flertallet viser til at Riksadvokaten i de senere år også har intensivert arbeidet for å styrke politiets og påtalemyndighetens arbeid knyttet til barns rettsvern på disse områdene. Blant annet har en gått tungt inn i behandlingen av enkeltsaker for å sikre

best mulig behandling og derigjennom bidra til kompetanseoppbygging, samt generelt arbeidet for å bedre etterforskningen og den påtalemessige behandlingen av slike saker.

Flertallet støtter regjeringens forslag om heving av den øvre strafferammen i § 219 første ledd til 4 års fengsel for mishandling i nære relasjoner. Når det gjelder forslaget om å heve strafferammen i § 219 annet ledd til 8 års fengsel der mishandlingen er grov eller har til følge død eller betydelig skade på legeme eller helse, viser flertallet til de økonomiske og administrative konsekvenser dette vil ha. Den foreslåtte endringen ville blant annet medføre ubetinget rett for domfelte til ved anke å bringe saken inn for lagmannsretten, jf. strpl. § 321 tredje ledd, som ved behandlingen av saken settes med lagrette, jf. strpl. § 352 første ledd. De økonomiske og administrative konsekvenser vil etter flertallets mening ikke kunne dekkes innenfor gjeldende budsjettammer. På denne bakgrunn er den beste løsningen at gjeldende øvre strafferamme på seks års fengsel blir stående slik at lovforslagene om straffeskjerpelsene kan tre i kraft straks. Flertallet er likevel enig med regjeringen i at normalstraffenivået for mishandling i nære relasjoner er for lavt, og at dette skal økes. Som framholdt av justisministeren i svarbrev til justiskomiteen datert 5. mai 2010, vil en kunne oppnå en økning av normalstraffenivået selv om en ikke hever den øvre strafferammen for overtredelse av § 219 annet ledd. Flertallet understreker at den gjeldende øvre strafferammen på 6 års fengsel i § 219 annet ledd er vid nok for å kunne gjennomføre den heving i normalstraffenivået som regjeringen foreslår. Hevingen av den øvre strafferammen fra 3 til 4 års fengsel i § 219 første ledd er etter flertallets bestemte oppfatning tilstrekkelig til at lovgivers konkrete og begrunnede henstillinger om skjerpet normalstraffenivå for mishandling i nære relasjoner får full tyngde, også for overtredelser av annet ledd. Flertallet viser i denne forbindelse til Prop. 97 L (2009–2010) punkt 5.5.2 (side 30–32) hvor det ønskede normalstraffenivå for denne overtredelsen angis. Flertallet slutter seg fullt ut til det som der – ved henvisning til Høyesteretts praksis – uttales fra regjeringens side om det ønskede normalstraffenivå for § 219 første og annet ledd.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til at både minimumsstraffene og maksimumsstraffene er økt, noe som må få utslag i form av høyere straffer.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet er av den oppfatning at skyldkravet for uaktsomt drap må heves til «grov uaktsomhet». Disse medlemmer viser til den utvidede

yrkesrisikoen mange yrkessjåfører har ved å kunne bli stemplet som drapsmenn selv om man kun utviser den type uaktsomhet alle bilister må innrømme at de utviser fra tid til annen.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I lov om straff 20. mai 2005 nr. 28 gjøres følgende endring:

§ 281 skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som grovt uaktsomt forvolder en annens død.»

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre registrerer at regjeringen med det fremlagte lovforslag følger opp anmodningen fra disse medlemmer som ble fremført under hele stortingsvalgekampen 2009, og som dannet grunnlaget for Dokument 8:27 S (2009–2010), jf. Innst. 131 S (2009–2010) Representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Anders B. Werp, Linda C. Hofstad Helleland og Elisabeth Aspaker om umiddelbar lovendring for å sikre skjerpet straffenivå i volds-, overgrep- og voldtektsaker. Disse medlemmer registrerer at regjeringen/regjeringspartiene i den offentlige debatt har vært svært opptatt av å presentere dette lovforslaget som en seier for regjeringens evne til å skape en straffelov som ikke lenger er skapt av og for menn. Disse medlemmer konstaterer imidlertid med forbauselse at regjeringen i det fremlagte lovforslaget går bort fra det nivået på strafferammer som Stortinget vedtok for kort tid siden hva angår kjønnslemlestelse, mishandling i nære relasjoner og legemsbeskadigelse, uten å gi noen nærmere begrunnelse for hvorfor.

Disse medlemmer viser til at det i den offentlige debatt har blitt stilt kritiske spørsmål til hvorvidt den beskrivelsen som ble gitt i forbindelse med behandlingen av straffeloven hva angår uaktsomt bil-drapp, var fullt ut dekkende. I departementets gjennomgang ble det hevdet at dagens rettspraksis var i tråd med intensjonene fra forrige lovendring i 2001, da loven ble endret fordi Stortinget mente at for mange ble dømt for uaktsomt drap. Det synes å råde vilkårlighet i både skyldspørsmål og straffutmåling, samt ulik praksis i forskjellige deler av landet. Dette foranlediger etter disse medlemmers oppfatning en ny gjennomgang av rettspraksis, slik også departementet har varslet i media. Disse medlemmer imøteser denne gjennomgangen med stor interesse og forutsetter at Stortinget blir informert om funnene og forelagt eventuelt nødvendige lovendringsforslag raskest mulig.

1.2 Skjerpning av straffen for seksuallovbrudd

1.2.1 Voldtekt

Strafferammen for voldtekt er fengsel inntil 10 år, og inntil 21 år dersom forholdet kommer inn under § 192 tredje ledd. Minstestrafen for voldtekt er fengsel i 2 år dersom den seksuelle omgangen var samleie eller den skyldige har gjort fornærmede bevisstløs eller på annen måte ute av stand til å motsette seg handlingen for å oppnå seksuell omgang. Det er vanskelig å si noe generelt om straffnivået for voldtekt. Det kan imidlertid slås fast at straffnivået ligger i nedre sjikt av strafferammene. Det er videre vanskelig å si noe sikkert om utviklingen av straffnivået over tid, siden sakene sjelden er direkte sammenlignbare. Generelt kan det likevel sies at straffnivået er blitt skjerpet de senere år. I proposisjonen nevnes eksempler på straffnivået i voldtektssaker fra den senere tid.

Gjennomgåelsen i proposisjonen indikerer at straffen for en «vanlig» voldtekt synes å være fengsel i rundt 2 år og 8–9 måneder. I disse sakene har det ikke foreligget formildende omstendigheter.

De øvre strafferammene for voldtekt er høye og går helt opp til fengsel i 21 år. Få andre straffebestemmelser som verner enkeltindividet har like høye strafferammer. Det faktiske straffnivået for voldtekt er ikke i tilstrekkelig grad i samsvar med vurderingene av straffverdighet som strafferammene gir uttrykk for. Til sammenligning er normalstraffnivået for forsettlig drap fengsel i ca. 10 år, det vil si 1,6 ganger minstestrafen og 2/3 av lengstestrafen. Samme forholdstall for voldtekt er rundt 1,3 ganger minstestrafen og under 1/5 av lengstestrafen. Departementet uttaler i proposisjonen at normalstraffnivået for et forsettlig drap, uten formildende eller skjerpene omstendigheter, ikke bør settes under fengsel i 12 år.

Departementet har kommet til at straffnivået for voldtekt må skjerpes betraktelig – både for bedre å reflektere alvorligheten av lovbruddet (forholdsmessighetsvurderingen) og for å samsvare bedre med straffnivået for andre typer straffebestemmelser som beskytter den enkeltes fysiske integritet (ekvivalensvurderingen). Som det fremgår i proposisjonen, mener departementet at dette dels bør skje gjennom heving av minstestrafen til fengsel i tre år, og utover dette gjennom en heving av straffnivået utover minstestrafen.

1.2.2 Misbruk av overmaktsforhold

Den øvre strafferammen for overtredelsen av § 193 er fengsel inntil 5 år. Denne foreslås hevet til fengsel inntil 6 år, og uttalelsene om skjerpning av straffnivået for voldtekt i proposisjonen bør ha betydning for straffnivået også for andre tilfeller av seksuell omgang uten reelt samtykke.

1.2.3 Seksuell omgang med innsatte i institusjoner mv.

Den øvre strafferammen for overtredelse av § 194 er fengsel inntil 5 år. Denne foreslås hevet til fengsel inntil 6 år, og uttalelsene om skjerpning av straffnivået for voldtekt i proposisjonen bør ha betydning for straffnivået også for andre tilfeller av seksuell omgang uten reelt samtykke.

1.2.4 Seksuell omgang med barn under 14 år

Den øvre strafferammen for overtredelse av § 195 er fengsel inntil 10 år, og inntil 21 år dersom forholdet kommer inn under annet ledd. Dersom den seksuelle omgangen var samleie, er straffen fengsel i minst 2 år. Det er vanskelig å si noe generelt om straffnivået for § 195. I proposisjonen nevnes noen eksempler på straffnivået i avgjørelser fra den senere tid.

Gjennomgåelsen viser at straffnivået for seksuell omgang med barn under 14 år ligger i nedre sjikt av strafferammene. I hovedsak synes straffnivået å ligge i sjiktet mellom fengsel i 1–2 år. I mange tilfeller gjøres deler av straffen betinget.

Departementet mener straffnivået for seksuell omgang med barn under 14 år bør skjerpes.

Som for voldtekt foreslår departementet en heving av minstestrafen til fengsel i 3 år. Normalstraffnivået for seksuell omgang med barn under 14 år, som etter straffeloven 2005 vil anses å være voldtekt, bør ikke være lavere enn fengsel i 4 år.

Straffnivået for kvalifiserte seksuelle handlinger med barn under 14 år synes å variere, men nivået befinner seg uansett i nedre sjikt av strafferammene. Departementet mener straffnivået også for disse tilfellene generelt bør skjerpes.

1.2.5 Seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år

Strafferammen for overtredelse av § 196 er fengsel inntil 5 år, og inntil 15 år dersom forholdet kommer inn under annet ledd.

Departementet mener straffnivået for seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år bør skjerpes. Dette gjelder særlig ved samleie.

Den seksuelle lavalderen på 16 år gir uttrykk for at barn under 16 år ikke har forutsetningene for å gi straffriende samtykke til seksuell omgang. Selv om en del av sakene kan være av en annen karakter enn etter bestemmelsen om seksuell omgang med barn under 14 år, kan også seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år være alvorlige straffbare forhold. Men graden av straffverdighet vil kunne variere avhengig av fornærmedes og gjerningspersonens alder, utvikling og forhold seg imellom.

Departementet mener normalstraffnivået for seksuell omgang som består i samleie, der det verken

foreligger skjerpene eller formildende omstendigheter, bør være rundt fengsel i 6 måneder. Det klare utgangspunktet er at straffen skal være ubetinget.

1.2.6 *Komiteens merknader*

Komiteen viser til at seksuallovbrudd er særdeles alvorlige handlinger hvor det vanligvis blir brukt tvang og vold. Handlingene oppleves som svært krenkende for fornærmede. Det er nødvendig at samfunnet gjennom lovverket sikrer at det blir slått kraftig ned på slike handlinger og at overtredelsene får et straffenivå som gir klare signaler om at de er fullstendig uakseptable. Overtredelse må derfor ha strenge strafferammer. Komiteen viser til at regjeringens gjennomgang av rettspraksis konstaterer at straffenivået i dag ligger i nedre sjikt av strafferammene, selv om straffenivået er skjerpet i de senere år. Det er imidlertid komiteens oppfatning at straffenivået må økes betraktelig i forhold til dagens rettspraksis, og det er ønskelig at øvre del av strafferammen i større grad blir benyttet enn i dag.

Komiteen merker seg at regjeringen har foreslått en heving av minstestrafen i § 192, annet ledd, til 3 år, og at det presiseres at normalstraffenivået for voldtekter som rammes av minstestrafen, ikke bør være under fengsel i 4 år, og at straffen skal være ubetinget.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre kan ikke se noen grunner til at formildende omstendigheter skal kunne påberopes for en slik handling. Disse medlemmer mener at ved skjerpene omstendigheter må straffenivået ligge betydelig høyere, og uansett ikke fengsel under 5 år. Disse medlemmer slutter seg for øvrig til regjeringens merknader.

Komiteen viser til at regjeringen har foreslått en heving av strafferammen for overtredelse av § 193 første ledd til fengsel i inntil 6 år. Bestemmelsen skal ramme handlinger hvor fornærmede står i et særskilt avhengighetsforhold, tillitsforhold og lignende til overgriper. Dette er alvorlige handlinger hvor noen utnytter sin særskilte stilling eller tillitsforhold og må derfor straffes hardt. Komiteen forutsetter at domstolene benytter øvre del av strafferammen i langt større grad.

Komiteen viser til at regjeringen for overtredelse av § 194 første ledd har hevet strafferammen med ett år til fengsel i inntil 6 år. Komiteen mener at det er særdeles alvorlig når personer i høyt betroede stillinger misbruker sin stilling til å foreta seksuelle overgrep og forutsetter at domstolene utmåler et høyt straffenivå for slike handlinger.

Komiteen viser til at regjeringen i forslag til § 195 første ledd har hevet minstestrafen til 3 år og

at normalstraffenivået for voldtekt av barn under 14 år skal være godt over minstestrafen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre mener imidlertid at straffenivået for slike handlinger må økes på grunn av sin alvorlighet og foreslår derfor at maksimumsstraffen etter første ledd første punktum økes til 15 år.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 skal § 195 første ledd første punktum lyde:

Den som har seksuell omgang med barn under 14 år, straffes med fengsel inntil 15 år.»

Komiteen viser til at regjeringen i § 196 første ledd har hevet den øvre strafferammen med ett år til fengsel i inntil 6 år. Komiteen mener at dette skal bidra til et øket straffenivå for overgrep mot barn i alderen 14 til 16 år.

1.3 *Skjerpning av straffen for voldslovbrudd*

1.3.1 *Mishandling i nære relasjoner*

Straffeloven 1902 § 219 setter straff for mishandling i nære relasjoner. Den øvre strafferammen er fengsel inntil 3 år, og fengsel inntil 6 år dersom handlingen(e) har til følge død eller betydelig skade på leger eller helse eller ved grov mishandling.

Det er vanskelig å si noe generelt om normalstraffenivået. Etter lovendringen i 2005 foreligger det få saker fra Høyesterett om straffastsettelse etter § 219. I tillegg kommer at handlingene kan ha høyst ulik karakter og kompleksitet, samt at § 219-tilfeller gjerne er pådømt i konkurrans med andre bestemmelser. Inntrykket er imidlertid at det har skjedd en skjerpning av straffenivået, men at straffene fortsatt ligger i det nedre sjiktet av strafferammene.

Departementet mener straffenivået for mishandling i nære relasjoner er for lavt. Det foreslås derfor å heve de øvre strafferammene til fengsel inntil 4 år for overtredelse av § 219 første ledd og inntil 8 år for overtredelse av annet ledd. I tillegg ønskes det en skjerpning av normalstraffenivået.

Departementet mener straffenivået for mishandling av barn er for lavt. Generelt bør straffen for mishandling i nære relasjoner ligge noe over sammenlignbare voldslovbrudd. Især gjelder dette hvor mishandlingen skjer overfor barn. Sentralt for straffastsettelsen vil som ellers være hvor grov mishandlingen er, mishandlingens varighet, den psykologiske bindingen mellom gjerningspersonen og offeret og det at mishandlingen skjer i skjul, på et sted det bør være trygt (ofte i hjemmet).

Etter departementets oppfatning skal det generelt svært mye til for at § 219-handlinger overfor barn ikke straffes med ubetinget fengsel. Det samme gjel-

der langt på vei også hvor slike handlinger er rettet mot andre enn barn.

1.3.2 *Legemsfornærmelser*

Straffen for overtredelse av § 228 første ledd er bot eller fengsel inntil 6 måneder. Etter annet ledd kan fengsel inntil 3 år anvendes dersom en legemsfornærmelse har til følge skade på legeme eller helbred eller betydelig smerte. For det tilfellet at legemsfornærmelsen har døden til følge, eller skaden er betydelig, kan fengsel inntil 5 år anvendes. I tillegg heves den øvre strafferammen dersom legemsfornærmelsen er utført på en måte som beskrevet i § 232.

Straffastsettelsen ved overtredelse av § 228 første ledd varierer både når det gjelder reaksjonsvalget og utmålingen. Mye avhenger av de individuelle omstendigheter i den enkelte sak, ikke minst om voldshandlingen var fremkalt av en forutgående provokasjon, om gjerningspersonen tidligere er straffet for vold, om handlingen var ekstraordinært farlig eller rå m.m. eller om vedkommende var under 18 år på gjerningstiden.

Det er fra regjeringens side uttrykt at man ønsker en vesentlig skjerping av straffnivået ved grove voldslovbrudd.

For overtredelser av § 228 første ledd mener departementet at den tradisjon og praksis som er etablert om fastsettelse av reaksjonens art og omfang i hovedsak er tilfredsstillende, og bør videreføres med reservasjon for de legemsfornærmelser som ligger i grenseområdet mot legemsbeskadigelse. For de sistnevnte tilfeller, for eksempel slag og spark som ikke fører til skade, men sterk smerte og omfattende blåmerker, er departementet av den oppfatning at straffnivået i rettspraksis er for lavt. Straffnivået ligger opp mot ubetinget fengsel i 75 dager for disse voldslovbruddene. Departementet mener straffen for relativt uprovoserte kroppskrenkelser som ligger i grenseområdet mot kroppsskade, normalt ikke bør ligge under 90 dager ubetinget fengsel.

Det vil kunne bli aktuelt å justere normalstraffnivået for grove legemsfornærmelser også i fremtiden. For å gi domstolene tilstrekkelig vide strafferammer til å utmåle en til enhver tid riktig straff, foreslår departementet derfor å heve den øvre strafferammen til fengsel inntil 1 år.

1.3.3 *Legemsbeskadigelse*

Straffeloven 1902 § 229 oppstiller tre alternative øvre strafferammer. Første straffalternativ er fengsel inntil 3 år, men dersom legemsbeskadigelsen medfører sykdom eller arbeidsudyktighet som varer utover 2 uker, eller en uheldelig lyte, feil eller skade, kan fengsel inntil 6 år anvendes. Dersom legemsbeskadigelsen medfører betydelig skade på legeme eller hel-

bred eller død, kan fengsel inntil 8 år anvendes. For det tilfellet overtredelsen subsumeres under § 231 om betydelig skade, er minstestrafen fengsel i 2 år. Dersom gjerningspersonen har handlet med overlegg, kan fengsel inntil 21 år anvendes dersom overtredelsen fører til at fornærmede dør.

Departementet mener straffnivået for overtredelse av § 229 første straffalternativ er for lavt. Det foreslås derfor å heve den øvre strafferammen til fengsel inntil 4 år. I tillegg ønskes det en skjerping av normalstraffnivået innenfor strafferammen. Straffen for overtredelsene av § 229 første straffalternativ varierer i dag fra fengsel i 30 til 120 dager. For legemsbeskadigelse som i dag ligger i det nedre sjiktet av § 229 første straffalternativ, bør straffen i utgangspunktet være fengsel i 60 dager, men straffen for legemsbeskadigelse som ligger i grenseområdet mot annet straffalternativ, bør i utgangspunktet straffes med fengsel i 6 måneder.

Straffnivået for overtredelse av § 229 annet straffalternativ er også for lavt. For å skjerpe straffen foreslås det derfor å heve den øvre strafferammen til fengsel inntil 8 år. I tillegg ønskes det en skjerping av normalstraffnivået innenfor strafferammen. Gjennomgåelsen av straffutmålingspraksis viser at straffen for en ordinær overtredelse av § 229 annet straffalternativ ligger i området fengsel i 90 til 120 dager for uprovosert vold i form av knyttneveslag mot fornærmedes hode. Straffen for tilsvarende handlinger bør i utgangspunktet ikke ligge under 6 måneder ubetinget fengsel.

Også straffnivået for overtredelse av § 229 tredje straffalternativ er for lavt. Det foreslås derfor å heve den øvre strafferammen til 10 år. I tillegg ønskes det en skjerping av normalstraffnivået.

Straffnivået for forsettlig betydelig skadeforvoldelse (§ 231) er etter departementets oppfatning for lavt. For å skjerpe straffen for denne type voldslovbrudd foreslås det å heve minstestrafen fra fengsel i 2 til 3 år. I tillegg ønskes det en skjerping av normalstraffnivået.

Straffeloven § 231 omfatter også de voldshandlinger som ligger nært opp til forsettlig drap. Ved straffastsettelse for et slikt tilfelle bør straffen etter departementets syn i utgangspunktet ligge i området fengsel i 8 til 9 år.

Ofte begås uprovoserte voldshandlinger av unge personer. I de tilfeller man står overfor legemsbeskadigelse som det i forslaget her ønskes skjerpet straff for, begått av personer over 18 år, mener departementet at det klare utgangspunktet er at det skal reageres med ubetinget fengsel. Det skal mye til for at ung alder skal kunne begrunne at deler av reaksjonen gjøres betinget eller at det benyttes en alternativ reaksjon i form av for eksempel samfunnsstraff.

1.3.4 *Drap*

Den nedre strafferammen for drap er fengsel i minst 6 år og den øvre strafferammen er i utgangspunktet 15 år. Den øvre strafferammen heves til fengsel inntil 21 år når drapet er begått med overlegg, når drapet er begått for å lette eller skjule en annen forbrytelse, hvis gjerningsmannen ved drapet prøver å unndra seg straffen for en annen forbrytelse, dersom det dreier seg om et gjentakelsestilfelle eller hvis det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter.

Til tross for at straffen for forsettlig drap de siste 20 årene er skjerpet, foreslår departementet at minstestrafen økes fra 6 til 8 år og at normalstraffnivået skjerpes ytterligere.

Straffen for drap begått uten at det gjør seg gjeldende særlig formildende eller skjerpene omstendigheter, ligger i dag på fengsel i rundt 10 år. Dette mener departementet er for lavt når man ser hen til at drap er det mest alvorlige voldslovbruddet, og at straffen for andre grove voldslovbrudd bør skjerpes betydelig. Etter departementets oppfatning bør straffen for «ordinære» drap i utgangspunktet ikke settes under 12 år.

1.3.5 *Kjønnslemlestelse*

Strafferammene for kjønnslemlestelse er henholdsvis fengsel inntil 3, 6 og 8 år beroende på lovbruddets grovhet, jf. kjønnslemlestelsesloven. På samme måte som for andre voldslovbrudd, ønsker departementet en skjerping av straffen for kjønnslemlestelse.

Departementet foreslår å heve de øvre strafferammene til fengsel inntil henholdsvis 4, 8 og 10 år. Når det gjelder normalstraffnivået, er det vanskelig å si noe om dette så lenge det ikke foreligger rettspraksis om kjønnslemlestelse. Det er således også vanskelig å vise til typetilfeller hvor straffen bør skjerpes. Departementet mener imidlertid at kjønnslemlestelse bør straffes noe strengere enn en tilsvarende legemsbeskadigelse. Lovbruddets karakter og de ytre omstendigheter som normalt sett antas å være knyttet til slike lovbrudd – typisk ved at det er tale om yngre jenter i en kulturell pressituasjon – tilsier at straffreaksjonen bør være særlig streng. Kjønnslemlestelse vil dessuten ofte ha karakter av å være fysiske overgrep mot barn. Det er da viktig med et straffnivå som gjenspeiler behovet for et særskilt vern i slike situasjoner.

1.3.6 *Komiteens merknader*

Komiteen viser til at mishandling i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem, og at det derfor er viktig å få sagt klart ifra at slik terrorisering av sine nærmeste ikke er akseptabel opptreden i vårt samfunn. Mange lever daglig i frykt for sin partner

eller andre i nærmeste familie som bruker vold, trusler og lignende metoder for å underkue sine nærmeste. Mange tør ikke bryte opp fra for eksempel et voldelig ekteskap på grunn av frykten for represalier i etterkant. Det gjør at de som utsettes for denne formen for vold, blir sterkt psykisk skadet og slutter å fungere som normale samfunnsborgere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre registrerer at regjeringen fremmer forslag om heving av strafferammene i § 219 til 4 år for vold i nære relasjoner og til 8 år ved skjerpene omstendigheter. Disse medlemmer mener det imidlertid er nødvendig å sette et langt sterkere søkelys på vold i nære relasjoner som samfunnsproblem ved å heve straffnivået ytterligere i forhold til regjeringens forslag.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 skal § 219 første og annet ledd lyde:

Den som ved å true, tvinge, begrense bevegelsesfriheten til, utøve vold mot eller på annen måte krenke, grovt eller gjentatt mishandler

- a) sin nåværende eller tidligere ektefelle,
- b) sin eller nåværende eller tidligere ektefelles slektning i rett nedstigende linje,
- c) sin slektning i rett oppstigende linje,
- d) noen i sin husstand, eller
- e) noen i sin omsorg

straffes med fengsel i inntil 6 år.

Dersom mishandlingen er grov eller fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på legeme eller helse, er straffen fengsel i inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om mishandlingen er grov, skal det særlig legges vekt på om den har vart over lang tid og om det foreligger forhold som nevnt i § 232.»

LEGEMSBESKADIGELSE OG LEGEMSFORNÆRMELSE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter regjeringens forslag om heving av de øvre strafferammer i § 229 første og tredje straffalternativ til henholdsvis 4 års og 10 års fengsel. Når det gjelder forslaget om å heve den øvre strafferammen i § 229 annet straffalternativ til 8 års fengsel, viser flertallet til de økonomiske og administrative konsekvenser dette vil ha. Den foreslåtte endringen ville blant annet medføre ubetinget rett for domfelte til ved anke å bringe saken inn for lagmannsretten, jf. strpl. § 321 tredje ledd, som ved behandlingen av saken settes med lagrette, jf. strpl. § 352 første ledd. De økonomiske og administrative konsekvenser vil etter flertallets mening ikke kunne dekkes innenfor gjeldende budsjettammer. På denne bakgrunn er den beste løsningen at

gjeldende øvre strafferamme på seks års fengsel blir stående, slik at lovforslagene om straffeskjerpelsene kan tre i kraft straks. Flertallet er likevel enig med regjeringen i at normalstraffenivået for voldslovbrudd er for lavt, og at dette skal økes. Som framholdt av justisministeren i svarbrev til justiskomiteen dattert 5. mai 2010, vil en kunne oppnå en økning av normalstraffenivået selv om en ikke hever den øvre strafferammen for overtredelse av § 229 annet straffalternativ.

Flertallet understreker at den gjeldende øvre strafferammen på 6 års fengsel i § 229 annet straffalternativ er vid nok for å kunne gjennomføre den heving i normalstraffenivået som regjeringen foreslår. Hevingen av den øvre strafferammen fra 3 til 4 års fengsel for første straffalternativ og fra 8 til 10 års fengsel for tredje straffalternativ er etter flertallets bestemte oppfatning tilstrekkelig til at lovgivers konkrete og begrunnede henstillinger om skjerpet normalstraffenivå for denne type overtredelser får full tyngde, også for overtredelser av annet straffalternativ. Flertallet viser i denne forbindelse til Prop. 97 L (2009–2010) punkt 6.4 (side 34–37) hvor det ønskede normalstraffenivå for denne overtredelsen angis. Flertallet slutter seg fullt ut til det som der – ved henvisning til Høyesteretts praksis – uttales fra regjeringens side om det ønskede normalstraffenivå for § 229 første, annet og tredje straffalternativ.

Flertallet støtter regjeringens forslag om heving av de øvre strafferammer i kjønnslemlestelsesloven § 1 første ledd. Flertallet vil særlig peke på at det for overtredelse av kjønnslemlestelsesloven ikke er etablert noe normalstraffenivå, fordi det ikke har vært saker for domstolene. Flertallet mener derfor at det for denne lovovertrædelsen er viktig å heve de øvre strafferammer for å angi retningen for hvor det framtidige normalstraffenivået bør ligge. Eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser av en slik heving vil bli dekket innenfor gjeldende budsjettammer.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til at regjeringen har foreslått å heve straffenivået for legemsbeskadigelse og legemsfornærmelse, noe som skal bidra til å heve straffenivået for voldshandlinger. Vold er et alvorlig samfunnsproblem, og det er disse medlemmers oppfatning at et høyere straffenivå vil bidra til å holde voldsutøvere lenger i fengsel, samt virke forebyggende på potensielle voldsutøvere. Disse medlemmer mener imidlertid at det er viktig å sende et klart signal om at legemsbeskadigelse ikke er akseptabelt, og ønsker å heve den laveste strafferammen til inntil 6 år.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 skal § 229 lyde:

Den, som skader en anden paa Legeme eller Helbred eller hensetter nogen i Afmagt, Bevidstløshet, eller lignende Tilstand, eller som medvirker hertil, straffes for Legemsbeskadigelse med Fængsel indtil 6 Aar, men indtil 8 Aar, saafremt nogen Sygdom eller Arbeidsudygtighed, der varer over 2 Uger, eller en uheldredelig Lyde, Feil eller Skade er voldt, og indtil 10 Aar, saafremt Døden eller betydelig Skade paa Legeme eller helbred er blevet følgen.»

Komiteen har videre merket seg at regjeringen foreslår heving av minstestrafen for drap til 8 år.

KJØNNSLEMLESTELSE

Komiteen ser alvorlig på det omfanget kjønnslemlestelse av ungdom har fått i deler av samfunnet og mener at dette er totalt uakseptable handlinger som krever langt større oppfølging og strengere straffer enn i dag. Komiteen registrerer at regjeringen har foreslått en heving av straffenivået for denne typen forbrytelser, hvor den øvre strafferammen i første straffealternativ er hevet til fengsel i 4 år og annet og tredje straffealternativ hevet til fengsel i inntil henholdsvis 8 og 10 år.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre mener imidlertid det er nødvendig å heve straffenivået ytterligere for å understreke hvor alvorlig denne formen for overgrep mot unge er.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer, straffes for kjønnslemlestelse. Straffen er fengsel inntil 6 år, men inntil 8 år dersom inngrepet har som følge sykdom eller arbeidsudyktighet som varer over 2 uker, eller en uheldredelig lyte, feil eller skade er voldt, og inntil 15 år dersom inngrepet har som følge død eller betydelig skade på legeme eller helbred. Medvirkning straffes på samme måte.»

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslagene i proposisjonen vil ikke ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Alle eventuelle merutgifter som følger av lovforslagene i proposisjonen vil bli dekket innenfor gjeldende budsjettammer.

1.4.1 Komiteens merknader

Komiteen viser til at statsråd Knut Storberget i brev til Stortingets presidentskap av 23. april 2010 (vedlagt) har kommet med supplerende opplysninger om de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget. Av brevet fremkommer det at forslaget vil medføre et betydelig økt antall saker til ankebehandling og at flere saker må behandles med lagrette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til målsettingen i Soria Moria-erklæringen om skjerping av straffnivået for volds- og seksuallovbrudd. I siste delproposisjon til straffeloven 2005 (Ot. prp. nr. 22 (2008–2009)) ble det tydelig angitt høyere normalstraffnivåer for nevnte lovbrudd. Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst. O. nr. 73 (2008–2009). Disse konkrete og begrunnede retningslinjene knyttet seg til straffeloven 2005, men både regjeringen og Stortinget ga uttrykk for at normalstraffnivåene også burde gis anvendelse ved straffastsettelse etter straffeloven 1902. Fra Stortinget ble det gjort klart at de angitte normalstraffnivåene skulle ta til å gjelde straks. I to storkammeravgjørelser fra Høyesterett 13. november 2009 kom flertallet til at de angitte normalstraffnivåene først kan gis full effekt etter ikraftsetting av straffeloven 2005. Etter storkammeravgjørelsene ligger det an til en gradvis heving av normalstraffnivåene fram mot ikraftsetting. Flertallet mener at det ved denne tilnærmingen vil ta for lang tid å få straffene opp på ønsket nivå.

Flertallet viser til brev fra justisministeren til Stortingets presidentskap datert 23. april 2010 hvor det blir redegjort for at tre av lovforslagene, som går ut på å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år, vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser som ikke er nærmere omtalt i proposisjonen. Flertallet merker seg at det særlig er lagmannsrettene som eventuelt vil bli berørt, og at en kan se for seg en betydelig økning i antall saker dersom lovforslaget følges opp: Forslaget om å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år medfører at de aktuelle sakene skal behandles av lagrette, jf. straffeprosessloven § 352 første ledd. Videre vil en heving av strafferammene medføre ubetinget ankeadgang, jf. straffeprosessloven § 321 tredje ledd, at slike saker heller ikke kan behandles av dommerfullmektiger, jf. straffeprosessloven § 276 fjerde ledd, og at saken normalt skal føres av en statsadvokat, jf. straffeprosessloven § 76 tredje ledd. Slik flertallet vurderer det, vil de økonomiske og administrative konsekvensene av økte strafferammer i § 219 annet ledd og § 229 annet straffalternativ gi merutgifter, særlig for domstolen,

som ikke lar seg dekke innenfor gjeldende budsjett-rammer. Dette ville innebære at forslag til lov om endringer i straffeloven 1902 mv. ikke kan tre i kraft straks.

Flertallet viser til at formålet med Prop. 97 L (2009–2010) er å skjerpe normalstraffnivået for volds- og seksuallovbrudd. Flertallet framholder at selv om en ikke hever strafferammene for de nevnte lovbruddskategoriene, vil ikke det rokke ved formålet med proposisjonen – å skjerpe normalstraffnivåene for volds- og seksuallovbrudd. De øvrige lovendringer som foreslås i straffeloven 1902 §§ 219 og 229, er tilstrekkelige til at lovgiveruttalelsene om straffskjerping vil måtte tillegges vekt. En øvre strafferamme på 6 år – og ikke 8 år som er foreslått – for de aktuelle tilfellene, er også tilstrekkelig vid til å gjennomføre skjerpingen av normalstraffnivåene innenfor strafferammene i straffeloven 1902 § 219 annet ledd og § 229 annet straffalternativ.

Flertallet forutsetter at eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser av regjeringens forslag om å heve strafferammen for kjønnslemlestelse, lar seg dekke innenfor gjeldende budsjett-rammer.

Flertallet mener det på bakgrunn av brevet fra justisministeren datert 10. mai 2010 må inntas en endring av straffeloven 1902 § 231 tråd med merkna-dene til lovforslaget i proposisjonen side 42, og fremmer følgende forslag:

«§ 231 skal lyde:

Den, som bevirker eller medvirker til, at en anden tilføies betydelig skade paa legeme eller helbred, straffes for grov legemsbeskadigelse med Fængsel i minst 3 Aar. Har han handlet med Overlæg, kan Fængsel inntil 21 år anvendes, saafremt Forbrydelsen har hat Døden tilfølge.»

Videre mener flertallet at det i straffeloven 2005 § 274 bør føyes til ny bokstav f i samsvar med tilsvarende forslag til straffeloven 2005 § 272, og fremmer følgende forslag:

«§ 274 første ledd annet punktum bokstav f skal lyde:

f) er forøvd ved bruk av kniv eller annet særlig farlig redskap.»

Hva gjelder rekkefølgen på formuleringene i straffeloven 1902 § 219 første ledd bokstav a og b «tidligere eller nåværende ektefelle» ser flertallet ikke noe avgjørende behov for å endre denne nå. I straffeloven 2005 § 282 bokstav a og b bør dette imidlertid gjennomføres. Flertallet fremmer følgende forslag:

«§ 282 bokstav a og b skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler

- a) sin nåværende eller tidligere ektefelle,
- b) sin nåværende eller tidligere ektefelles slektning i rett stigende linje.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at domstolene allerede i dag er i en utfordrende økonomisk situasjon, noe som krever økte bevilgninger til domstolene på grunn av de økte kostnadene. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen tar høyde for de økte kostnadene i fremtidige budsjettforelegg. Det er imidlertid også behov for ekstraordinære bevilgninger fordi lovendringene skal tre i kraft i løpet av kort tid, noe som medfører økte kostnader lenge før neste budsjettvedtak.

Disse medlemmer viser til det spesielle at departementet ikke ser ut til å ha vært kjent med de økonomiske kostnadene knyttet til gjennomføringen av det fremlagte lovforslag, jf. statsrådets brev datert 23. april 2010 til justiskomiteen. Disse medlemmer viser til at det konstitusjonelt sett er lite tilfredsstillende at slike supplerende opplysninger til en proposisjon bare gis i form av brev til Stortinget. Disse medlemmer er videre svært lite tilfreds med måten denne saken har blitt håndtert på av regjeringen. Brevet er ikke behandlet av regjeringen og Kongen i statsråd på samme måte som proposisjonen, og brevet ble ikke offentlig tilgjengelig samtidig og på samme måte som proposisjonen. Dette føyer seg inn i et bilde hvor det virker tilfeldig når det kan forventes at den samlede straffeloven av 2005 trer i kraft, og vitner om at det er lite samsvar mellom det statsråden lover i media og gjennomføringen i praksis.

2. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 skal § 195 første ledd første punktum lyde:

Den som har seksuell omgang med barn under 14 år, straffes med fengsel inntil 15 år.

Forslag 2

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 skal § 219 første og annet ledd lyde:

Den som ved å true, tvinge, begrense bevegelsesfriheten til, utøve vold mot eller på annen måte krenke, grovt eller gjentatt mishandler

- a) sin nåværende eller tidligere ektefelle,
- b) sin eller nåværende eller tidligere ektefelles slektning i rett nedstigende linje,
- c) sin slektning i rett oppstigende linje,
- d) noen i sin husstand, eller
- e) noen i sin omsorg

straffes med fengsel i inntil 6 år.

Dersom mishandlingen er grov eller fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på legeme eller helse, er straffen fengsel i inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om mishandlingen er grov, skal det særlig legges vekt på om den har vart over lang tid og om det foreligger forhold som nevnt i § 232.

Forslag 3

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 skal § 229 lyde:

Den, som skader en anden paa Legeme eller Helbred eller hensetter nogen i Afmagt, Bevidstløshet, eller lignende Tilstand, eller som medvirker hertil, straffes for Legemsbeskadigelse med Fængsel indtil 6 Aar, men indtil 8 Aar, saafremt nogen Sygdom eller Arbeidsudygtighet, der varer over 2 Uger, eller en uhelbredelig Lyde, Feil eller Skade er voldt, og indtil 10 Aar, saafremt Døden eller betydelig Skade paa Legeme eller helbred er blevet følgen.

Forslag 4

I lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer, straffes for kjønnslemlestelse. Straffen er fengsel inntil 6 år, men inntil 8 år dersom inngrepet har som følge sykdom eller arbeidsudyktighet som varer over 2 uker, eller en uhelbredelig lyte, feil eller skade er voldt, og inntil 15 år dersom inngrepet har som følge død eller betydelig skade på legeme eller helbred. Medvirkning straffes på samme måte.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

I lov om straff 20. mai 2005 nr. 28 gjøres følgende endring:

§ 281 skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som grovt uaktsomt forvolder en annens død.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov:

om endringer i straffeloven 1902 mv. (skjerpning av straffen for drap, annen grov vold og seksuallovbrudd)

I

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

§ 192 annet ledd skal lyde:

Straffen er fengsel i minst 3 år dersom

- a) den seksuelle omgang var samleie, eller
- b) den skyldige har fremkalt en tilstand som nevnt i første ledd bokstav b for å oppnå seksuell omgang.

§ 193 første ledd skal lyde:

Den som skaffer seg eller en annen seksuell omgang ved misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 194 første ledd skal lyde:

Den som har seksuell omgang med noen som er innsatt eller plassert i anstalt eller institusjon under kriminalomsorgen eller politiet eller i institusjon under barnevernet, og som der står under vedkommandes myndighet eller oppsikt, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 195 første ledd annet punktum skal lyde:

Dersom den seksuelle omgangen var samleie, er straffen fengsel i minst 3 år.

§ 196 første ledd skal lyde:

Den som har seksuell omgang med barn under 16 år, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 219 første ledd skal lyde:

Den som ved å true, tvinge, begrense bevegelsesfriheten til, utøve vold mot eller på annen måte krenke, grovt eller gjentatt mishandler

- a) sin tidligere eller nåværende ektefelle,
  - b) sin eller tidligere eller nåværende ektefelles slektning i rett nedstigende linje,
  - c) sin slektning i rett oppstigende linje,
  - d) noen i sin husstand, eller
  - e) noen i sin omsorg
- straffes med fengsel inntil 4 år.

§ 228 første og annet ledd skal lyde:

Den, som øver Vold mod en andens Person eller paa anden Maade fornærmer ham paa Legeme, eller som medvirker hertil, straffes for Legemsfornærmelse med Bøder eller med Fengsel indtil 1 Aar.

Har Legemsfornærmelsen tilfølge Skade paa Legeme eller Helbred eller betydelig Smerte, kan Fængsel indtil 4 Aar anvendes, men indtil 6 Aar, hvis den har Døden tilfølge, eller Skaden er betydelig.

§ 229 skal lyde:

Den, som skader en anden paa Legeme eller Helbred eller hensetter nogen i Afmagt, Bevidstløshed eller lignende Tilstand, eller som medvirker hertil, straffes for Legemsbeskadigelse med Fængsel indtil 4 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt nogen Sygdom eller Arbeidsudygtighed, der varer over 2 Uger, eller en uhelbredelig Lyde, Feil eller Skade er voldt, og indtil 10 Aar, saafremt Døden eller betydelig Skade paa Legeme eller Helbred er blevet Følgen.

§ 231 skal lyde:

Den, som bevirker eller medvirker til, at en anden tilføies betydelig skade paa legeme eller helbred, straffes for grov legemsbeskadigelse med Fængsel i minst 3 Aar. Har han handlet med Overlæg, kan Fængsel inntil 21 år anvendes, saafremt Forbrydelsen har hat Døden tilfølge.

§ 233 første ledd skal lyde:

Den, som forvolder en andens Død, eller som medvirker dertil, straffes for Drab med Fængsel i mindst 8 Aar.

II

I lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse skal § 1 første ledd lyde:

Den som forsettlig utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer, straffes for kjønnslemlestelse. Straffen er fengsel inntil 4 år, men inntil 8 år dersom inngrepet har som følge sykdom eller arbeidsudyktighet som varer over 2 uker, eller en uhelbredelig lyte, feil eller skade er voldt, og inntil 10 år dersom inngrepet har som følge død eller betydelig skade på legeme eller helbred. Medvirkning straffes på samme måte.

III

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om lov om straff (straffeloven) gjøres følgende endringer:

§ 156 første ledd annet punktum strykes.

§ 272 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved avgjørelsen av om kroppskrenkelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge sterk smerte, *skade* eller død, og for øvrig om den

- a) har skjedd uten foranledning og har karakter av overfall,
- b) er begått mot en forsvarsløs person,
- c) har karakter av mishandling,
- d) er begått av flere i fellesskap,
- e) er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne, eller
- f) *er forøvd ved bruk av kniv eller annet særlig farlig redskap.*

§ 274 første ledd annet punktum ny bokstav f skal lyde:

- f) *er forøvd ved bruk av kniv eller annet særlig farlig redskap.*

§ 282 bokstav a og b skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler

- a) sin *nåværende eller tidligere ektefelle*,
- b) sin *nåværende eller tidligere ektefelles* slektning i rett nedstigende linje,

IV

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 3. juni 2010

Per Sandberg

leder

Hans Frode Kielland Asmyhr

ordfører